

Examining the types of abbreviation structure in modern Hebrew language

Farshad Hazrati ¹

Researcher at Islamic seminary school

Received: 2025/04/11 | Accepted: 2025/04/16

Abstract

Hebrew is one of the ancient languages that is challenging to learn. In recent years, for various reasons, interest in learning Hebrew has increased among Persian speakers. However, one of the serious problems of language learners is facing all kinds of abbreviations in the Hebrew language, which is not expressed methodically and logically in the Persian language. In this article, after examining the types of abbreviations, by presenting a logical classification, it has been tried to resolve the ambiguity of the types of abbreviations for learners, especially Persian languages, and to express all the abbreviations of the Hebrew language in three separate categories in order to learn and recognize the structure of the abbreviations of the language. Hebrew is possible. On the other hand, the pronunciation of all types of abbreviations also has a special complexity, which has been tried to be facilitated by stating some points, although the issue of reading and pronunciation has not been addressed in a specialized way, and this issue does not fit under the title of this article because it requires phonological preparations. Categorizing the abbreviation structure into three main categories and expressing its different types can help learners recognize the words and phrases of abbreviations in the Hebrew language and promote the growth of learners in this field.

Keywords: Hebrew language, abbreviations in Hebrew, abbreviations, classification of Hebrew abbreviation types.

بررسی انواع ساختار مخفف در زبان عبری مدرن

فرشاد حضرتی معیر^۱

پژوهشگر حوزه علمیه

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۰۱/۲۳ | تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۱/۲۸

چکیده

زبان عبری یکی از زبان‌های کهن است که یادگیری آن چالش برانگیز می‌باشد. در سالهای اخیر علاقه به فراگیری زبان عبری در میان فارسی زبانان افزایش یافته. با این حال یکی از مشکلات جدی زبان آموزان روبه رو شدن با انواع مخفف‌ها در زبان عبری است که اینک به صورت روشمند و منطقی به زبان فارسی بیان نشده است. در این مقاله بعد از بررسی انواع مخفف‌ها کوشش شده با ارائه‌ی دسته بندی منطقی، ابهام انواع مخفف‌ها را برای زبان آموزان خصوصاً فارسی زبانان برطرف کند و تمام مخفف‌های زبان عبری را در سه دسته جدا بیان نماید تا به این وسیله یادگیری و تشخیص ساختار مخفف‌های زبان عبری ممکن شود از سوی دیگر تلفظ انواع مخفف‌ها نیز پیچیدگی خاصی دارد که سعی شده با بیان نکاتی این مساله نیز تسهیل شود.

واژگان کلیدی

زبان عبری، مخفف‌ها در زبان عبری، مخفف سازی، دسته بندی انواع مخفف.

مقدمه

مسأله‌ی ساختار مخفف‌های زبان عبری حدوداً بنا بر آثار مکتوبی که به جا مانده مربوط به دوره‌ی پیش از قرون وسطی می‌شود (افت شوشان، ۱۹۹۶، ۶: ۲۷۲۴). اولین دیکشنری که برای کلمات مخفف نوشته شد در سال ۱۶۱۳ توسط یوهانس بوکستورف^۲ منتشر شد و

1. E-mail: elaija.mo.ayer@gmail.com

2. Johannes Buxtorf

می‌توان گفت بوکستورف اولین نفری بود که به اهمیت این کار پی برد و مشکل را شناسایی کرد. بعد از او این اثر بارها تجدید چاپ شده و در دوره‌ی مدرن نیز آثار زیادی در این موضوع نوشته شده است و می‌توان بخش قابل ملاحظه‌ای از این مجموعه‌ها را در ویراست آخر لغت نامه‌ی جدید^۱ پیدا کرد که به نوعی جدیدترین یافته‌ها را بیان میکند اما در همین منابع نیز اثری از دسته‌بندی منطقی و قاعده‌مند مخففه‌های زبان عبری دیده نمی‌شود لذا همین مساله برای یک عبری زبان سخت می‌باشد و بارها در اخبار و یا رسانه‌های عبری زبان دیده شده که افرادی که زبان مادری آنها عبری است دچار خطا شده‌اند به همین خاطر به طریق اولی یکی از دشوارترین مسائلی است که زبان آموزان غیر عبری زبان با آن روبه‌رو می‌شوند چرا که متن ساده و روانی به زبان فارسی در مورد این مسأله تا کنون نوشته نشده است و آنچه در برخی کتب مانند کتاب آموزش پایه‌ی زبان عبری اثر حضرتی معیر، آموزش زبان عبری (دستور زبان) اثر سادات منصوری، آموزش زبان عبری اثر عرب سرخی، ترجمه هیسود اثر حضرتی معیر و فرهی، درسنامه‌ی زبان عبری اثر ربی کمال^۲، آموزش محاورات زبان عبری اثر حضرتی معیر و صدیقه رحیمی و کتاب فرهنگ لغت زبان عبری-فارسی اثر حضرتی معیر و کارو قادری نگارش یافته، بخش کوچکی از این ساختار مطرح شده که زبان آموز و در برخی موارد خود مدرس نیز به این توهّم می‌رسد که مخفف سازی در زبان عبری، سماعی است و قاعده‌ی خاصی ندارد لذا فقط با رجوع به لغت نامه و فرهنگ‌های مختلف می‌توان آن را شناسایی کرد. البته باید اشاره کرد که در برخی از کتب به زبان روسی که موضوع آنها آموزش زبان عبری است، همچنین کتاب‌هایی که به زبان انگلیسی نوشته شده و هنوز ترجمه نشده و کتبی که به زبان عربی نگارش یافته به این مسأله پرداخته شده اما این کتب نیز دسته‌بندی منطقی و ساختارمندی را ارائه نمی‌دهند و در بعضی موارد به پیچیدگی بیشتر این مسأله دامن می‌زنند و از طرف دیگر این گونه کتاب‌ها برای مخاطب فارسی زبان تألیف نشده لذا زبان آموزی که تسلط به زبان روسی، انگلیسی و یا عربی ندارد با این گونه کتاب‌ها نمی‌تواند ارتباط برقرار کند.

1. Even-Shoshan Dictionary

۲. و نیز ترجمه‌ی فارسی توسط معصومه ملکی و جواد اصغری.

بنابر آنچه گفته شد ارائه‌ی ساختارمند و منطقی از مسأله‌ی مخفف‌ها در زبان عبری اهمیت بسیاری دارد خصوصاً برای مخاطب فارسی زبان که از کمبود منابع آموزشی در این زمینه به زبان فارسی رنج می‌برد.

در این مقاله بعد از جمع‌آوری انواع مخفف‌ها در زبان عبری با استفاده از لغتنامه‌ها و منابع زبان عبری سعی شده الگویی منطقی ارائه شود که زبان آموز به صورت قاعده‌مند بتواند ساختار مخفف‌های زبان عبری را در ابتدا تشخیص دهد و در مرحله بعدی بتواند آن را به درستی قرائت کند.

هدف اصلی این مقاله ارائه‌ی ساختار منطقی روش مخفف‌سازی در زبان عبری است تا به این وسیله زبان آموز بتواند به صورت قاعده‌مند، ساختارهای مخفف را در متون عبری مدرن تشخیص بدهد و در قرائت آن دچار مشکل نشود.

مخفف نویسی در زبان عبری مدرن

در زبان عبری مدرن درک و ارتباط با ترکیب‌های مخفف و مختصر برای غیر عبری‌زبانان مسأله‌ای دشوار است. انواع مختلفی از مخفف نویسی یا اختصارنویسی در عبری مدرن وجود دارد، برخی از این ترکیب‌ها از زبان عبری باستان باقی مانده‌اند و برخی دیگر در دوره‌های اخیر زبان عبری به وجود آمده‌اند.^۱

۱. مخفف نویسی با دو گِیش^۲

برخی از ترکیب‌های مخفف در زبان عبری با علامتی نوشته می‌شوند که به آن گِیش گفته می‌شود. باید توجه داشت که در این ترکیبات دو گِیش به کار می‌رود که در اصطلاح به آن ג'י'י'י /gerfayim/ گفته می‌شود (افن شوشان، ۶: ۲۶۵۳). علامت گِیشیم عمدتاً پیش از حرف آخر ظاهر می‌شود، مانند ם"בּ"ב به معنای «سرویس قاشق و چنگال» است. ترکیب ם"בּ"ב مخفف ם"בּ"ב به معنای «چاقو»، ם"בּ"ב به معنای «قاشق» و ם"בּ"ב به معنای «چنگال» است اما حرف ם در ترکیب ם"בּ"ב همان حرف واو عطف است. مثال دیگری

۱. در این مقاله به فراخور حال هر دو نوع این ترکیب‌ها معرفی می‌شوند، زیر ساختار درک برخی از مخفف‌ها در زبان عبری مدرن، منوط به آشنایی ساختار آن در زبان عبری کهن است.

۲. ג'י'י'י /gerfayim/

که می‌توان به آن اشاره کرد ترکیب ארה"ב به معنای «ایالات متحده آمریکا» است اما در اصل ארצות הברית بوده ארצות به معنای «سرزمین‌ها» یا «ایالت‌ها» و הברית به معنای «مفرد» و «متحد» می‌باشد.

همین نوع از ترکیبات مخفف نویسی به سه دسته تقسیم می‌شوند که عبارتند از:

- ترکیباتی که به صورت کلمه‌ی واحد تلفظ نمی‌شوند بلکه اصل آنها گفته می‌شود.
 - ترکیباتی که به صورت کلمه‌ی واحد تلفظ می‌شوند.
 - ترکیباتی که به صورت حروف جداگانه تلفظ می‌شوند.
- الف) ترکیباتی که به صورت کلمه‌ی واحد تلفظ نمی‌شوند بلکه اصل آنها گفته می‌شود

این نوع از مخفف نویسی‌ها تنها یک قرارداد گرافیکی هستند، به عبارت دیگر، این ترکیبات فقط به صورت مخفف نوشته می‌شوند اما در زمان خواندن این ترکیب، دقیقاً اصل غیر مخفف آنها بیان می‌شود، مانند ארה"ב که فقط به صورت مخفف نوشته می‌شود اما اگر فردی در متنی به این ترکیب برسد باید به صورت ארצות הברית / h-brit / arsoy بخواند که به معنای «ایالات متحده‌ی آمریکا» است، مثال‌های دیگر از این نوع عبارتند از:

– אחזה"צ که در اصل אחר הצהרים / axre ha-sohorayim/ بوده که معنای آن «بعد از ظهر» است

- אח"כ که در اصل אחר כך / axár kakh/ است و به معنای «پس از آن» می‌باشد
- א"י در اصل אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל / erets Israel/ به معنای «سرزمین اسرائیل»
- אפ"י در اصل אף על פי / af al pi/ به معنای «اگر چه»
- בי"ס در اصل בֵּית סֵפֶר / bet sefer/ به معنای «مدرسه»
- ד"ר در اصل דוֹקטוֹר / doktor/ به معنای «دکتر»
- הקב"ה در اصل הַקְדוֹשׁ הַגָּדוֹל הוּא / ha-qados barux hu/ به معنای «خدا» یا «خدای یگانه»

- ז"ל در اصل זְכוֹרָנָה לְבָרְכָה / zixrono li-vraxa/ به معنای «یادش گرامی»
- ח"כ در اصل חֹכֵם (ת) כְּנֶסֶת / xaver(at) kenest/ به معنای «عضو مجلس کنست»
- לסה"נ در اصل לְסִפִּירַת הַנּוֹצְרִים / li-sfrat ha-nosrim/ به معنای «پس از

- לפנה"ס در اصل לפני הספירה /lifne ha-sfira/ «قبل از میلاد مسیح»
- לפנה"צ در اصل לפני הצהרים /lifne ha-sohorayim/ «قبل از ظهر»
- מו"מ در اصل מִשָּׁא-וּמָתָן /masa u-matan/ «مذاکره»
- מוצ"ש در اصل מוֹצְאֵי שַׁבָּת /mosa e-sabat/ «شنبه شب»
- סה"כ در اصل סך הכל /sax ha-kol/ «در مجموع»
- לא"י در اصل לַל יְדִי /al-yede/ «بوسیله‌ی، توسط»
- ק"מ در اصل קילומֶטֶר /kilometer/ «کیلومتر»
- רה"מ در اصل ראש־הממשלה /ros ha-memsala/ «نخست وزیر»
- ת"א در اصل תֵּל אָבִיב /tel aviv/ «تل آویو» (حضرتی و قادری، ۱۴۰۳)

باید توجه کرد، زمانی که حروف פ, מ, ל, כ در انتهای این نوع از مختصر نویسی‌ها نوشته شود به صورت سوفیت یا پایانی نوشته نمی‌شود لذا نوشته می‌شود ס"מ و نه ס"ם (بوکستورف، ۱۶۱۳).

ب) ترکیباتی که به صورت کلمه‌ی واحد تلفظ می‌شوند

نوع دیگری که در آن از علامت گغشیم^۲ استفاده می‌شود و به عنوان یک کلمه در نظر گرفته می‌شوند یعنی این نوع از مخفف‌ها در واقع مانند سر واژه‌ها هستند، مانند: «ناجا» که سرواژه‌های عبارت نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران است و یا «هما» که سرواژه‌های عبارت هواپیمایی ملی ایران است.

برخی از نمونه‌های این نوع مخفف سازی عبارتند از:

- האו"ם /ha-um/ که در اصل האומות המאוחדות /ha-umot ha-meuxadot/ بوده، به معنای سازمان ملل متحد
- אח"ם /axam/ که در اصل אנשים חושבים מאוד /anasim xasuvim meod/ است

و به معنای اشخاص بسیار مهم و یا به عبارت دیگر معادل V.I.P.

۱. برای بیان سال

۲. גרשיים همان גרש است که قبلاً از آن یاد کردیم با این تفاوت که גרשיים دو تا גרש است.

- אש"ף /asaf/ که در اصل הארגון לשחרור פלסטין /ha-irgun le-sixrur falestin/ است و به معنای سازمان آزادی بخش فلسطین یا P.L.O.
- בג"ץ /bagas/ که در اصل בית המשפט הגבוה לצדק /ha-mispat ha-gavoah bet le-sedeq/ بوده، به معنای دیوان عالی دادگستری
- דו"ך /doax/ یا duax/ که در اصل דין וחשבון /din ve-xesbon/ می باشد که به معنای جریمهی پارکینگ یا قضاوت و حساب است
- חו"ל /xul/ که در اصل /xus la-ares/ بوده و معنای آن خارج از کشور می باشد
- סכום /sakum/ که در اصل סכין، כף، ומזלג بوده معنای آن ظروف نقره‌ای یا ست کارد و چنگال است
- צה"ל /sahal/ در اصل צבא הגנה לישראל /sva hagana le-yisra'el/ بوده و به معنای ارتش دفاعی اسرائیل می باشد
- רמטכ"ל /ramatkal/ که در اصل ראש המטה הכללי /ros ha-mate ha-klali/ بوده و معنای رئیس ستاد کل ارتش می باشد
- שב"כ /sabak/ در اصل שירות הביטחון הכללי /serut ha-bitaxon ha-klali/ است که به معنای سرویس امنیت داخلی می باشد
- תנ"ך /tanax/ در اصل תורה، נביאים، כתובים /tora, neviim, ktuvim/ بوده و مجموعه کتاب‌هایی است که کتاب مقدس اساسی یهودیت هستند (حضرتی و قادری، ۱۴۰۳).
- ممکن است برای ساخت این نوع مخفف نویسی فقط از حروف اول ترکیب‌ها (سر واژه‌ها) استفاده شود، مانند שב"כ و یا צה"ל اما در برخی موارد علاوه بر سرواژه‌ها از حروف دیگر نیز استفاده می شود، مانند רמטכ"ל (کراوفورد، ۱۹۹۸).
- از حیث تلفظ باید گفت این نوع مخفف‌ها را مانند کلمات در زبان عبری تلفظ می کنند، مانند שב"כ که به صورت /sabak/ تلفظ می شود و یا רמטכ"ל که به صورت /ramatkal/ تلفظ می شود (حضرتی، فرهی ۱۴۰۳).
- ذکر این نکته حائز اهمیت است که برای تلفظ این نوع مخفف‌ها غالباً از مصوت /a/ که معادل صدای /ا/ در فارسی است، استفاده می شود مگر زمانی که حروف و ۶ در مخفف

حضور داشته باشند (افن شوشان، ۱۹۹۶).

همانطور که بیان شد استفاده از فرم پایانی^۱ حروف ה, ו, ז, ט و לא در پایان این نوع مخفف‌ها، معمول است اما نه همیشه زیرا این قاعده استثنائاتی دارد برای درک بهتر به مثال‌هایی که در این مورد ذکر شد توجه کنید.

• اسامی محققین و دانشمندان مشهور یهود نیز در این نوع از مخفف‌ها جای می‌گیرد، مانند:

רש"י /rashi/ רבי שלמה יצחקי^۲

רמב"ם /rambam/ רבי משה בן מימון^۳

שד"ל /sadal/ שמואל דוד לווצט^۴

توجه داشته باشیم که بیان سال‌ها در تقویم سنتی یهود نیز به جای اینکه با عدد بیان شود، با علامت گغشیم نوشته میشود و می‌توان به جای اینکه با عدد خوانده شود، صورت کلمه‌ی واحد تلفظ شود، مانند תשס"ט /tassat/ یعنی سال ۵۷۶۹ که معادل سال ۲۰۰۸^۵ می‌باشد و یا תרנ"ב /tarnav/ که سال ۵۶۵۲ می‌باشد و معادل ۱۸۹۱^۶ (حضرتی و رحیمی، ۱۳۰۲)

برخی از مخفف‌هایی که با علامت گغشیم نوشته می‌شوند دیگر به صورت یک کلمه خوانده نمی‌شوند بلکه نام حروفی که در آنها به کار رفته به صورت حروفی جدا خوانده می‌شوند، مانند:

ש"ב که به صورت /sin bet/ تلفظ می‌شود اما در اصل שירות הביטחון /Serut/

bitaxon/ بوده.

۱. סופית

۲. خاخام شلومو یتزخاکی، معروف به راشی ۱۰۴۰ - ۱۱۰۵ محقق مشهور و یکی از بنیانگذاران یهودیت فرانسوی در قرون وسطی بود. او را یکی از بزرگ‌ترین مفسران کتاب مقدس و تلمود می‌دانند.

۳. موسی بن میمون یا أبو عمران موسی بن میمون بن عبید الله القرطبی در سال ۱۱۳۵ میلادی، در کوردوبا در اندلس زاده شد. وی ربی، پزشک، ستاره‌شناس، فیلسوف و دانشمند اسپانیایی یهودی بود. وی در سده‌های میانه، در مراکش، اندلس و مصر زیسته و افکار و آرای او در جهان غیریهودی نیز رواج یافته است.

۴. ساموئل دیوید لوزاتو، ۱۸۰۰ - ۱۸۶۵ محقق، شاعر یهودی ایتالیایی-تریشی.

۵. این سال در سال ۲۰۰۸ شروع شده و در سال ۲۰۰۹ به پایان رسیده.

۶. این سال در سال ۱۸۹۱ شروع شده و در سال ۱۸۹۲ به پایان رسیده است.

همینطور است א"ב که مخفف אלף בית /alef bet/ بوده اما به صورت به صورت

کلمه‌ی واحد تلفظ نمی‌شود بلکه به صورت /alef bet/ به معنای الفبا خوانده می‌شود.

• مخفف‌های دیگری که جزء این نوع دسته بندی از مخفف‌ها جای می‌گیرد، نام گروه‌های فعلی بر اساس ریشه می‌باشد، مانند: פ"א, /pe alef/, לא"ו /ayin vav/ و ה"ה /lamed he/

نکته‌ی دیگری که باید در موردش باید سخن گفت این است که علامت گغشیم در برخی موارد علامت مخفف نویسی نیست، مثلاً نام حروف الفبا را با علامت گغشیم می‌نویسند اما این به معنای مخفف بودن نیست، به نمونه‌های زیر توجه کنید:

א"ה, /alef/, ב"ת, /bet/, גימ"ל /gimal/ و דל"ת /dalt/ (حضرتی و فرهی، ۱۴۰۳)

۲. مخفف‌هایی که فقط یک گغش دارند

علامت گونه‌ی دیگر مخفف‌ها فقط یک گغش است و نه گغشیم. این گونه عمدتاً بین یک تا سه حرف دارد و انواع مختلفی را شامل می‌شود که عبارتند از:

الف) مخفف‌های تک کلمه‌ای

زمانی که از یک گغش برای مخفف کردن یک کلمه استفاده می‌شود، عمدتاً آن کلمه فقط به صورت نوشتاری مخفف نوشته می‌شود، بنابراین اگر شکل مخفف کلمه را در این نوع ببینیم باید همان کلمه‌ی اولیه که مخفف نشده بود را تلفظ کنیم. به عبارت دیگر این نوع از مخفف‌ها فقط برای تسهیل نوشتار صورت می‌گیرد، مانند:

- גב' که در اصل גברת بوده و در شکل مخفف هم /gveret/ تلفظ می‌شود. این کلمه چه در حالت مخفف و چه در حالت صحیح به معنای «خانم» اعم از دوشیزه و یا متأهل است

- וד' که در اصل ודמ' بوده و در شکل مخفف هم به صورت /ve-xa-dome/ تلفظ می‌شود، معنای آن «شبيه» و یا «مانند» است

- וכו' در اصل וכוליה' بوده و در شکل مخفف نیز به صورت /ve-xule/ تلفظ می‌شود، معنای آن «و غیره» است

- להִת' در اصل להתראות بوده و در شکل مخفف نیز به صورت /le-hitraot/ تلفظ می‌شود،^۱ معنای آن به صورت اصطلاحی «خداحافظ» و یا «بعداً می‌بینمت» است.
- מִס' در اصل מספר بوده، تلفظ آن در صورت مخفف نیز /mispar/ است، به معنای عدد و شماره
- לַמ' در اصل ללמוד بوده و در حالت مخفف نیز به صورت /amud/ تلفظ می‌شود، به معنای «صفحه» است
- רח' که در اصل רחוב بوده و در حالت مخفف نیز به صورت /rexuv/ تلفظ می‌شود، معنای آن خیابان است (حضرتی و قادری، ۱۴۰۳)

ب) مخفف های تک حرف

- استعمال گش با حروف الفبا، برای نامیدن اسامی هفته به غیر از روز شنبه، تاریخ و یا بیان سطوح مختلف، مانند سطوح مختلف در مدارس، فصول کتاب‌ها (حضرتی و فرهی، ۱۴۰۳) اما اینکه این حروف چطور تلفظ شوند بستگی به موارد استفاده آنها دارد، مانند:
- האות א' در اصل האות אל"ף بوده و به صورت /ha-ot alef/ تلفظ می‌شود و به معنای حرف الف است.
 - בכיתה א' که در اصل בכיתה אל"ף بوده و به صورت /be-kita alef/ تلفظ می‌شود و معنای آن کلاس اول است.
 - פרק א' که در اصل פרק אל"ף بوده و به صورت /perek alef/ تلفظ می‌شود و معادل פרק ראשון است یعنی فصل اول.
 - ביום א' که در اصل ביום אל"ף بوده و به صورت /be-yom alef/ تلفظ می‌شود و معنای آن در روز یکشنبه است (حضرتی و قادری، ۱۴۰۳)

ج) مختصر نویسی

این مورد در ادبیات زبان عبری نادر است اما گاهی اوقات در شعر یا ترانه مورد استفاده قرار می‌گیرد دقیقاً همانطور که در زبان انگلیسی do not را به صورت don't مختصر می‌کنند

۱. استثنائاً להִת' را به دلیل کثرت استعمال به صورت /le-hit/ نیز تلفظ می‌کنند.

در زبان عبری هم אָת... را به صورت ת' مختصر می‌کنند مانند جمله‌ی אָני לֹא רואה את הסוף که به صورت אָני לֹא רואה ת'סוף نوشته می‌شود و به صورت /ani lo ro'e ta-sof/ تلفظ می‌شود، این جمله به معنای من پایان را نمی‌بینم، می‌باشد (افن شوشان، ۱۹۹۶).

۳. گونه های دیگر مخفف‌ها

همانطور که گفته شده گغش و گغشیم علامت معمول مخفف سازی در زبان عبری است اما علامت دیگری نیز وجود دارد که از زبان انگلیسی وارد زبان عبری شده. در زبان انگلیسی مخفف سازی و سرواژه‌ها با نقطه نشان داده می‌شوند مانند F.B.I. و یا U.N. در زبان عبری نیز گاهی اوقات از این علامت برای مخفف سازی استفاده می‌شود، مانند:

- ת.ד. که در اصل תִּבְתּ דְּוֹאָר^۱ بوده و به /tevat doar/ تلفظ می‌شود و به معنای صندوق پست است

- ג.ב. که در اصل גִּבְרַתִּי בַסּוֹף^۲ بوده و به صورت /nizkarti ba-sof/ تلفظ می‌شود و به معنای پانوش می‌باشد

- פ.נ. که در اصل פִּה נִקְבָּר^۳ بوده و به صورت /po niqbar/ تلفظ می‌شود و معنای آن اینجا مدفون است^۴ می‌باشد (افن شوشان، ۱۹۹۶).

بنا بر آنچه نگارنده این سطور مشاهده کرده، عده‌ای هنوز هم این نوع مخفف‌ها را با گغشیم می‌نویسند، مانند: ג"ב, פ"נ و یا ת"ג اما اگر خود ترکیب مخفف از زبان دیگری قرض گرفته شده باشد معمول است که با نقطه و نه گغشیم نوشته شود، مانند:

- ג.א. که به صورت /bi-e/ تلفظ می‌شود. این ترکیب از زبان انگلیسی وارد زبان عبری شده و در حقیقت مخفف British Airways بوده و خود انگلیسی زبانان به صورت B.A. استعمال می‌کنند

- ט.נ.ט. به صورت /ti en ti/ تلفظ می‌شود و همان T.N.T. یا Trinitrotoluene است و زبان انگلیسی وارد زبان عبری شد

- ל.ד.ס. به صورت /el es di/ تلفظ می‌شود و در حقیقت همان L.S.D. یا Lysergic

۱. این عبارت به صورت תא דואר نیز استعمال می‌شود.

۲. عبارت ג.ב. بر روی سنگ قبر نوشته میشود.

acid diethylamide است که از زبان انگلیسی وارد زبان عبری شده است (حضرتی و رحیمی، ۱۴۰۲)

هرچند در همین مورد نیز استثنائاتی وجود دارد، به عنوان مثال Y.M.C.A که همان Young Men's Christian Association است با اینکه از زبان انگلیسی وارد زبان عبری شده و نوعی سرواژه است اما در زبان عبری به صورت ימק"א نوشته می‌شود، /imqa/ خوانده می‌شود.

اسامی خاص، نیز با نقطه تبدیل به مخفف می‌شوند، مانند نام نویسنده‌ی معروف א.ב. יהושע^۱ که نام کوچک او אברהם גבריאל בולי יהושע می‌باشد. یک مورد مخفف نیز در زبان عبری وجود دارد که با خط تیره^۲ مخفف می‌شود י-ם که مخفف ירושלים است اما به ندرت مورد استعمال قرار می‌گیرد و بیش از چند نمونه در زبان عبری وجود ندارد.

مخفف نویسی در دوره‌های ابتدایی زبان عبری

استفاده از گِغش و گِغشیم در نسخ خطی و متون دوره‌های قرون وسطی دیده می‌شود در این دوره از گغش برای مخفف کردن تک کلمات کوتاه استفاده می‌کردند و این کار معمول بوده است مثل ר' که مخفف רב هست یا רב' که مخفف רבי است یا שנא' که مخفف שניאמר به معنای «همانطور که گفته شد» می‌باشد و در این صورت عمدتاً جایگاه گغش در پایان کلمه مخفف است. از سوی دیگر گغشیم برای مخفف کردن کلمات بلند استفاده می‌شود و غالباً در پایان کلمه هم نمی‌آید، مانند: תורה שב"פ^۳ که مخفف תורה שב"פ^۴ است و معنای آن «تورات شفاهی» می‌باشد.

البته گغشیم را در دوره‌ی قرون وسطی برای نشان دادن اسامی عَلم خارجی نیز استفاده می‌کردند که در این صورت گغشیم دیگر نمایانگر مخفف بودن کلمه به حساب نمی‌آمد

۱. برای تلفظ این چنین مخفف‌هایی א.ב. را به صورت א"ב"ת/ می‌خوانند.

۲. ימק"א

۳. احتمال دارد این عبارت مخفف را به صورت תורה שב"פ نیز در متون عبری ببینید.

۴. مجموعه‌ای از تفاسیر و قوانینی است که در تورات مکتوب نوشته نشده و توسط سنت منتقل می‌شود.

بلکه نماد اسامی خارجی بود، مانند: $\aleph \iota \kappa \lambda$ که همان ونیز (شهری در ایتالیا) است. در دوره‌ی قرون وسطی و قدری پیش از آن نیز مخفف نویسی برخی کلمات و عبارات رایج بوده و مورد استعمال قرار میگرفته اما برای مخفف سازی کلمات، علاوه بر روشی که بیان شد یعنی استفاده از گغش و گغشیم، از روش دیگری نیز استفاده می‌شده. در این روش کلمات و عبارات با نقطه‌ای که در بالای حروف قرار داده می‌شد به صورت مخفف درمی‌آمدند یعنی در این دوره با استفاده از نقطه‌ای در بالای حروف استفاده می‌شد (بوکستورف، ۱۶۱۴) این روش یکی از ابداعات خانواده‌های کهن و زبان‌شناس یهودی است که به نام خانواده‌ی ماسورتی^۱ مشهور هستند. ایشان ابداعات زیادی در حوزه زبان داشتند که به استعمال و گشترش این زبان کمک‌های شایانی کرد. این خانواده با استفاده از این روش در کتابت کتاب مقدس طرح اولیه مخفف نویسی را معرفی کرد. باید گفت این نماد برای محققین دوره‌ی مدرن آشنا است^۲ همچنین باید توجه داشت که بعدها در متون ربانی نیز به تبعیت از ماسورتی‌ها از همین علامت استفاده می‌شد.

نتیجه‌گیری

مخفف نویسی یکی از کارهای معمول در زبان عبری است که با وجود قاعده مندی اما تا کنون ساختار منطقی از آن برای آموزش زبان عبری به غیر عبری زبانان خصوصاً فارسی زبانان صورت نگرفته است. هرچند گغش و گغشیم علامت مخفف نویسی در این زبان است اما مواردی وجود دارد که عبری زبانان از این دو علامت استفاده میکنند با این حال کلمه و عبارت مخفف نیست، به همین خاطر با اینکه طرح ارائه شده در این مقاله از مخففها در زبان عبری منطقی و ساختارمند است اما باید به استثنائات آن هم توجه کرد باتوجه به آنچه تا کنون در مورد مخفف نویسی و ساختار مخفف‌ها در کتب آموزش زبان و یا لغتنامه‌ها نوشته شده می‌توان تمام مخفف‌ها را به سه دسته تقسیم نمود تا زبان آموز به صورت قاعده مند آنها را فراگیرد. از سوی دیگر تلفظ هر نوع از مخفف‌ها با گونه‌های دیگر متفاوت است و باید برای این مساله نیز طرحی منطقی بیان نمود اما نگارنده به این

1. Masoretes

۲. توجه داشته باشیم که ماسورتی‌ها از این نماد بیشتر برای مخفف کردن الفاظ آرامی استفاده می‌کردند.

دلیل که این کار نیازمند برخی توضیحات مقدماتی آواشناسی است و در ذیل موضوع این مقاله نمی‌گنجد، از بیان آن صرف نظر کرده و این موضوع را در مقاله‌ای مجزا بیان خواهد کرد، با این وجود در این مقاله نحوه‌ی تلفظ مخففهای هر دسته بدون ذکر دلیل و مقدمات ضروری آن بیان شد لذا میتوان گفت در این مقاله علاوه بر دسته بندی مخفف ها، نحوه‌ی تلفظ آنها نیز بیان شده است.

فهرست منابع

۱. حضرتی معیر، فرشاد. (۱۴۰۱). آموزش پایه زبان عبری. چاپ ۱. همدان: انتشارات سینا.
۲. حضرتی معیر، فرشاد. صدیقه، رحیمی (۱۴۰۲). آموزش محاوره به زبان عبری. چاپ ۱. همدان: داعیه.
۳. حضرتی معیر، فرشاد. فرهی، عبدالله. (۱۴۰۳). ترجمه کتاب هیسود. چاپ ۱. تهران: سیب سرخ نیکان.
۴. حضرتی معیر، فرشاد. قادری، کارو. (۱۴۰۳). فرهنگ لغت عبری-فارسی. چاپ ۱. همدان: داعیه.
۵. سادات منصوری، محمد. (۱۳۹۷). آموزش زبان عبری (دستور زبان). چاپ ۱. تهران: فلوپین.
۶. عرب سرخی، میثم. (۱۳۹۶). آموزش زبن عبری. چاپ ۱. تهران: آفاق روشن بیدار.
۷. ملکی، معصومه. اصغری، جواد. (۱۴۰۰). درسنامه زبان عبری اثر ربیحی کمال. چاپ ۱. تهران: دانشگاه تهران.
8. Buxtorf, Johannes. 1613. De abbreviaturis Hebraicis. Basel: Ludovici Kénig.
9. Even-Shoshan, Avraham. 1996. Ha-Milon He-Xadaé. 8 volumes. Jerusalem: Kiryat Sefer.

